

LIT.: U Stolnoj crkvi u Đakovu, Obzor, 19. IV. 1890. — Kipar Alojzij Gangl umrl, Slovenski narod (Ljubljana-Maribor), 8. X. 1935. R.

GARANJIN (Garagnin), Ivan Luka, konzervator i skupljač starina (Trogir, 27. II. 1764 — 22. III. 1841). Živio u Trogiru, Veneciji i Milanu. Ekonomske znanosti studirao u Veneciji. God. 1805. imenovan u Zadru za generalnoga nadzornika ant. spomenika i umj. predmeta u Dalmaciji. Obavljao prva sistematska iskopavanja u ant. Saloni, gdje je otkrio terme i dijelove amfiteatra. U svojoj kući u Trogiru imao je uz obiteljski muzej i prirodoslovnu zbirku, a s bratom Dominikom otkupljivao je arheološke predmete iz Solina i uredio lapidarij unutar botaničkoga vrta u Trogiru. Održavao veze s venec. arhitektom Giannantonio Selvom, s kojim je radio više nacrti za zgrade i dijelove namještaja svoje obitelji u klasicističkome stilu, dok je s rim. arhitektom Basiolom Mazzolijem surađivao na njihovoj izgradnji i rekonstrukciji. — Manji dio njegovih rukopisa je objavljen; ostali se dokumenti čuvaju u Historijskome arhivu u Splitu.

LIT.: S. Piplović, Arhitekt Giannantonio Selva i klasicizam u Dalmaciji, Peristil, 1975 — 76, 18 — 19. — Isti, Djelovanje arhitekta B. Mazzolija u Dalmaciji, ibid., 1977, 20. — D. Božić-Bužančić, Počeci zaštite spomenika i sabiranja umjetnina u Dalmaciji, Prilozi — Dalmacija, 1979, 18. D. B. B.

GARCIA, Gaetano, tal. slikar iz Palerma (XVIII. st.), učenik F. Solimene. U Dubrovniku 1735 — 38. izvodi fresko-dekoracije u apsidi isusovačke crkve (*Apoteoza Sv. Ignacija Lojolskoga, Susret Sv. Ignacija sa Sv. Franjom Ksaverskim i Sv. Franjom Borgiom, Sv. Ignacije Lojolski u nebeskoj slavi*). Premda su zamisao cjeline i neki detalji preuzeti od drugih autora (A. Pozzo, G. Rusconi, G. Ferri), G. se potvrdio kao vješt i darovit slikar s osjećajem za duh barokne dekoracije i smislom za živa i raspjevana koloristička rješenja. Za istu crkvu izradio je oltarnu sliku *Smrt Sv. Franje Ksaverskoga* (prema djelu C. Maratte).

LIT.: K. Prijatelj, Garijine freske u dubrovačkoj isusovačkoj crkvi, Peristil, 1973 — 74, 16 — 17. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. K. Plj.

GARDUN, selo J od Sinja. Tu se nalazio logor rim. VII. legije. U antici se naselje najvjerojatnije zvalo *Tilurium*, a kraj obližnjega Trilja bio je *Pons Tiluri*. Iz Garduna potječe veliki broj nadgrobničkih stela rim. legionara koje karakteriziraju prikazi vrata podzemlja i portreti pokojnika. Nađeni su i brojni ostaci skulpture, natpisa i sitnoga materijala.

LIT.: F. Bulić, Cenni sulla strada romana da Salona alla Colonia Claudia Aequum (Čitluk presso Sinj), Bullettino ASD, 1903. — M. Abramčić, Historijski natpis iz Garduna, VjAHD, 1930 — 34. — S. Gunjača, Topografska pitanja na teritoriju stare Cetinske županije s ekskursima o ubikaciji Setovije i Tiluriuma, Split 1937. — S. Gunjača, Novi prinos ubikaciji Tiluriuma, VjAHD, 1949. — M. Zaninović, Vojni značaj Tilurija u antici, u knjizi: Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka, Split 1984. — N. Cambi, Gardunski trofej, ibid. N. Ci.

GARIĆ, srednjovj. grad (u ruševinama) na kamenitu brdu usred Moslavačke gore. Unutrašnji je dio ovalan, a vanjske zidine imaju oblik nepravilnog višekutnika s masivno građenim ulazom pred kojim je bio rov s pokretnim mostom. Među građevinama u unutrašnjem dijelu ističu se: cisterna i dvije četverokutne kule od kojih je obrambena kula pojačana uglovnim klesancima. Prilikom iskopavanja nađeni su razni predmeti, među kojima lijepo oblikovani gotički pećnjaci. G. se spominje kao utvrđeni grad od 1256, a ubraja se u najstarije hrv. burgove. Biskup Timotej, graditelj najstarijega dijela zagrebačke katedrale, dobio je 1277. od kralja grad i župu Garić. Među mnogima vlasnicima spominju se knez Gardun i Barbara Celjska. Turci su ga osvojili 1544. Nešto dalje, na mjestu *Bele crkve*, nalaze se ruševine pavlinskoga samostana *Sv. Marije pod Garićem*, osn. 1295, koji je u srednjem vijeku bio prosvjetno žarište.

LIT.: D. Iveković, Izvršeni radovi na Garić-gradu u protekle dvije godine, Vijesti MK, 1970, 1 — 2. — M. Kruhek, Arheološki radovi u Garić-gradu u toku 1971. godine, ibid., 1972, 2. — Isti, Prilog istraživanju najranije povijesti Garić grada, ibid., 1973, 3 — 4. A. Ht.

GAŠPAROVIĆ, Zdenko, crtač i redatelj animiranih filmova (Pakrac, 25. X. 1937). Studirao je pravo, filmom se bavi od 1957. S B. Ranitovićem režirao film *Cvijet* (1968) i napisao scenarij za *Masku crvene smrti* (1969). Samostalno realizirao *Pasji život* (1966), *Kišobran* (1972) te *Satiemaniju* (1978), slobodnu fantaziju na glazbene motive E. Satiea, kojom osvaja nagrade na festivalima u Zagrebu, Ottawi, Oberhausenu, Lilleu, Melbourneu, Beogradu i Houstonu. Bavi se karikaturom. R.

GATTIN, Ivo, slikar (Split, 18. V. 1926 — Zagreb, 20. XII. 1978). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1953. God. 1963 — 70. djelovao u Milanu. Na prvoj izložbi predstavio se nadrealističkim djelima. Od 1956. započinje istraživanjem u duhu enformela; eksperimentira s novim tehnikama (upotreba vatre) i materijalima (vosak, pijesak, smola), odustaje od

EHU, 18

I. GATTIN, *Crvena površina sa dvije usjekotine*. Zagreb, Moderna galerija

klasičnoga formata slike i teži za osamostaljenjem plastičkoga čina (*Crvena površina sa dvije usjekotine*, 1961). Crteže i grafike radio je postupkom »frotiranja«; služio se paljenjem, trganjem materijala i perforacijama. Samostalno izlagao u Zagrebu (1956, 1957, 1978), Veneciji (1959), Milanu (1964) i Novari (1965).

LIT.: M. Meštrović, Konkretno slikarstvo Ive Gattina, Slobodna Dalmacija, 14. XII. 1957. — J. Denegri, Ivo Gattin (katalog), Zagreb 1978. — D. Horvatić, Djelo Ive Gattina, ŽU, 1980, 29 — 30. — B. Stipančić, Ivo Gattin (katalog), Zagreb 1992. Ma. B.

GATTIN, Nenad, fotograf (Trogir, 10. VIII. 1930 — Zagreb, 19. IV. 1988). Apsolvirao je studij povijesti umjetnosti na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Profesionalno se baveći fotografijom od 1954. specijalizirao se za snimanje umjetničkih djela. Autor je brojnih fotomonografija, od kojih se ističu *Francesco Robba*, Zagreb 1961; *Juraj Dalmatinac*, Zagreb 1963, 1982; *Radovan*, Zagreb 1965; *Gotsko kiparstvo*, Ljubljana 1967; *Plečnik*, Ljubljana 1968; *Kršinić*, Zagreb 1968; *Baročna arhitektura*, Ljubljana 1969; *Dubrovnik*, Zagreb 1977; *Angeli Radovani*, Zagreb 1981; *Starohrvatska sakralna arhitektura*, Zagreb 1982; *Ivan Meštrović*, Zagreb 1987; *Zagrebačka katedrala*, Zagreb 1988; *Splitaska katedrala*, Zagreb/Split 1991. Samostalno je izlagao u Zagrebu, Splitu, Zadru, Odesi i Veroni.

N. GATTIN, *Dubrovačke zidine*

D. GAŽI, *Zima u Podravini*

LIT.: Z. Munk, Nenad Gattin (katalog), Zagreb 1969. — I. Zidić, Nenad Gattin i njegov Juraj (katalog), Zagreb 1975. — M. Pejaković, Nenad Gattin, u katalogu: Čovjek i more, Zadar 1992.

GAUSS, Ladislao, slikar (Budimpešta, 1901 — Trst, 1971). Studirao na Akademiji u Budimpešti. Jedan od osnivača »Grupe riječkih modernih slikara« u Rijeci 1928 (Gauss, Wnoucek, Arnold, Antoniazio, Raicich), koja prihvaća umjetnost eur. avangarde. Slikao motive iz Rijeke i Istre, bavio se zidnim slikarstvom, grafikom i grafičkim oblikovanjem. Bio je profesor u Veneciji i Trstu.

GAVAZZI, Milovan, etnolog (Gospić, 18. III. 1895 — Zagreb, 20. I. 1992). Studirao etnografiju i slavistiku u Zagrebu i Pragu. Radio u Etnografskom muzeju (1921–27), od 1927. profesor etnologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Uz istraživački rad na terenu, organizira skupljanje i stručnu obradu etnograf. građe. Bavi se poredbenom etnologijom slav. naroda i s tim u vezi životom i kulturom starih Slavena.

BIBL.: *Praslavenski tkalački stan i tkalačka daštica*, ZNŽO, 1928, 26; *Oko tipa praslavenske preslice*, *Lud slowiański*, 1929; *Oko problema krsta s kukama* (svastika), Zbornik radova III kongresa slovenskih geografa i etnografa u Beogradu, 1930; *Der Aufbau der kroatischen Volkskultur*, Baessler—Archiv für Völkerkunde, 1937; *Problem karakterističnog razmještaja*

V. GECAN, *Na sicilijanskoj cesti*, list iz mape *Ropstvo na Siciliji*

neklih etnografskih elemenata na Balkanu, Sbornik na IV Kongres na slavjanskite geografi i etnografi, Sofija 1938; *Pregled etnografije Hrvata*, I, Zagreb 1940; *Beiträge zur altslawischen Kulturkunde*, Zeitschrift für slawische Philologie, 1954; *Das Kulturerbe der Südslawen im Lichte der Völkerkunde*, Die Welt der Slawen, 1956; *Die kulturgeographische Gliederung Südosteuropas*, Südostforschungen, 1956; *Hovertica*, Tkalčičev zbornik, II, Zagreb 1958; *Sudbina stare slavenske baštine kod Južnih Slavena*, Beograd 1959; *Zum Megalithentum Südosteuropas*, Paideuma, 1964, 2; *Oko megalitskih tragova uz istočni Jadran*, *Adriatica praeistorica et antiqua*, 1970; *Moždac — Zbornik uz 80. godišnjicu arh. A. Freudenreicha*, Folklor, 1972, 41–43; *Vrela i sudbine narodnih tradicija*, Zagreb 1978.

J. Bil.

GAVRANIĆ, Pavao, slikar (Zagreb, 18. X. 1905 — 16. VII. 1973). Umjetničku akademiju završio 1929. u Zagrebu. Studirao povijest umjetnosti u Zagrebu i Pragu. Bavio se grafikom, rješavao dekorativne grafičke i slikarske zadatke, radio figuralne kompozicije i pejzaže. Izrađivao nacрте za poštanske marke. Bio je nadstojnik grafičkoga odjela na Obrtnoj školi u Zagrebu; od 1954. nastavnik povijesti umjetnosti na Višoj pedagoškoj školi. Izlagao samostalno do 1929. u zemlji i inozemstvu, te na ULUH-ovim izložbama.

BIBL.: *Problem Medulić*, *Jutarnji list*, 7. VI. 1936, 9. V. 1937. i 21. I. 1940; *O švicarskom plakatu*, *Vjesnik*, 24. II. 1952.

F. Bk.

GAŽI, Branko, naivni kipar (Hlebine, 11. XI. 1933 — 23. II. 1976). Brat slikara D. Gažija. U sedamnaestoj godini obolio od distrofije mišića te je na nagovor liječnika počeo rezbariti u drvu. Radio likove iz seoskoga života, meko modelirane i s naglašenim tipičnim pojedinostima. Sudjelovao na skupnim izložbama u Koprivnici, Varaždinu, Čakovcu, Bjelovaru, Hlebinama te u Kstanjevicima na Krki.

GAŽI, Dragan, naivni slikar (Hlebine, 5. VII. 1930 — 23. VI. 1983). Po zanimanju zemljoradnik. Prve pouke dobio 1946. od I. Generalića. God. 1947. upoznaje K. Hegedušića. Prvi put izlaže 1949. u Zagrebu. Radi crteže i akvarele; od 1954. slika na staklu. Pripada drugoj generaciji slikara hlebinske škole; nastavlja tradiciju pučkoga realizma. Slika prizore iz seoskoga života (*Korpari zimi*, 1966; *Žetva u šumi*, 1968; *Ručak u polju*, 1971; *Sajam*, 1973), a poslije 1967. pejzaže u kojima je realistička opservacija obogaćena poetičnim ugođajem (*Zima*, 1969; *Požar*, 1972; *Vjetar*, 1973). U portretima teži istinitosti i izražajnosti (*Portret Mate Bujine*, 1959; *Mrtvi otac*, 1966; *Stari Filip*, 1967). Slika mrtve prirode, često u prostoru dubokih perspektiva. Samostalne izložbe priredio u Zagrebu (1964, s I. Lackovićem), Münchenu (1966, sa S. Večenajem), Rijeci (1967, s I. Lackovićem), Hlebinama, Zürichu (1969), Novari, Splitu (1970, s I. Generalićem i M. Kovačićem), Zlataru (1975, retrospektiva slika i crteža), Münchenu (1976), Karlovcu (1978, s M. Generalićem) i Crikvenici (1978, s M. Kovačićem i I. Večenajem).

LIT.: *O Bihajli-Merin*, Umetnost naivnih u Jugoslaviji, Beograd 1959. — B. Kelemen, Naivno slikarstvo Jugoslavije, Zagreb 1969. — G. Gamulin, I pittori naïfs della Scuola di Hlebine, Milano 1974. — V. Maleković, I naïfs croati, Novara 1975. — V. Crnković, Gaži, Kovačić, Rabuzin, Zagreb 1978. — B. Jelusić, Hlebinska jesen 82 (katalog), Hlebine 1982.

GEKAN, Vilko, slikar (Kuželj kraj Broda na Kupi, 16. VI. 1894 — Zagreb, 25. VI. 1973). Slikati je počeo u banjolučkoj gimnaziji (1910), gdje druguje s M. Uzelcem. U Zagreb dolazi 1913. i pohađa priv. slikarsku školu T. Krizmana. U jesen iste godine odlazi na Akademiju u München (E. Heckel, L. Herterich), istodobno polazi Heymannovu priv. slikarsku školu. Mobiliziran, 1914. boravi u Karlovcu, potom je prebačen na Soču gdje je i zarobljen. Iz zarobljeništva, provedena većinom na Siciliji, odlazi na Solunsku frontu kao dobrovoljac. God. 1919–24. živi u Zagrebu, Pragu i Berlinu, 1924–32. u SAD (New York, Chicago), osim 1928, koju provodi u Parizu. Od 1932. do smrti boravi u Zagrebu.

G. je prvi put samostalno izlagao 1921. u Zagrebu. Na izložbama Proljetnoga salona redovno sudjeluje od 1919. Izlagao je s grupama »Nezavisni«, »Oblik« i »Zagrebački umjetnici«, te na drugim skupnim izložbama u zemlji i inozemstvu (Ženeva, Pariz). Na ranije razdoblje Gecanova slikarstva odlučujuće su utjecala djela M. Kraljevića. U razdoblju rata i zarobljeništva ne slika, ali stvara niz crteža ekspresionističke naravi. Takvih su stilskih obilježja ciklus crteža *Klinika* (1920), mapa litografija *Ropstvo na Siciliji* (1921) te ulja iz dvadesetih godina (*U ropstvu*, 1919; *Kod stola*, 1919; *Odmor pelivana*, 1920; *Cinik*, 1921; *U krčmi*, 1922). U nekim djelima pojavljuju se kubistički oblici, no G. je u biti ekspresionist s osobitim osjećajem za groteskno, halucinantno i neobično. To dolazi do izražaja osobito u figuralnim kompozicijama ali i u portretu, aktu, krajoliku i mrtvoj prirodi (*Tuška*, 1928; *Mrtva priroda*, 1929; *Autoportret*, 1929). God. 1923. u Heinesdorfovima radionicama u Berlinu